



Estaríem d'acord des de diversos plantejaments que una de les funcions de l'educació futura ha de ser la d'ajudar els alumnes a *aprendre a aprendre*, és a dir, promoure la capacitat dels alumnes per gestionar els seus propis aprenentatges i la de disposar d'eines intel·lectuals i socials que els permetin un aprenentatge continu al llarg de tota la seva vida. Allò que necessiten cada cop més els alumnes, no és tant una gran quantitat d'informació - que poden sens dubte necessitar-la - com l'habilitat per buscar, seleccionar, organitzar i interpretar tota aquesta informació que els cal per donar-li sentit. D'altra banda, allò essencial no és proporcionar als alumnes coneixements vertaders o positius, sinó fer-los capaços de contrastar i analitzar diversos models alternatius. No es tracta que l'educació proporcioni als alumnes coneixements com veritats acabades, sinó que els ajudi a construir el seu propi punt de vista, la seva veritat particular a partir de tantes veritats parcials, a interpretar o representar el món a la seva manera.

*El aprendizaje estratégico* esdevé un recurs útil per a tots aquells professionals que des de l'àmbit de l'ensenyament o la recerca vulguin conèixer i reflexionar al voltant de les estratègies d'aprenentatge en l'activitat educativa del professor i en l'activitat escolar de l'alumne. Aquest llibre dóna l'oportunitat d'apropar-se al debat on una trentena d'especialistes en el tema fan un repàs de les investigacions més prolífiques dels últims anys, intentant connectar l'aprenentatge dels continguts curriculars amb l'aprenentatge dels procediments i les estratègies per aprendre millor i més autònomament aquests continguts.

Acceptar que aprendre a aprendre és sobretot un saber fer, permet donar un sentit concret a la recerca i a la intervenció en aquest àmbit; ara bé, sense negar aquest caràcter essencialment procedimental, no sembla que aprendre a aprendre pugui reduir-se a l'adquisició de tècniques i procediments eficients. Sembla necessari també voler, saber i poder aprendre aquestes estratègies.

Aquesta obra està dividida en tres parts ben diferenciades, i cada una està organitzada en seccions. La primera, formada per tres seccions, és una representació de la multiplicitat d'aproximacions a les "estratègies d'aprenentatge". La primera secció, "*Querer aprender*", comprèn les aportacions de J. Alonso Tapia i G. López centrades en un estudi sobre les relacions existents entre la conducta docent, les metes dels alumnes y la seva motivació per l'estudi i l'aprenentatge. D'altra banda, J.A. Huertas també analitza la influència de l'actuació docent en la motivació de l'alumnat, però des d'una òptica diferent, a partir sobretot dels formats d'interacció i el tipus de discursos que produeixen els professors.

A la segona secció, titulada "*Saber aprender*", M.J. Rodrigo i N. Correa tracten d'analitzar les semblances i les diferències que poden establir-se entre coneixement quotidià i coneixement escolar. Altrament, J.I. Pozo i N. Scheuer ens presenten un estudi en el qual s'analitzen les concepcions de l'aprenentatge que tenen els nens de diferents edats compreses entre els 4 i els 6 anys.

Per acabar, a la tercera secció, "*Poder aprender*", E. Martí discuteix alguns postulats que segons l'autor s'han defensat, d'una manera ingènua, en la literatura psicoeducativa sobre les relacions entre metacognició i estratègies d'aprenentatge, i la

seva incidència en les pràctiques escolars. Finalment, dins d'aquesta secció, M. Mateos ofereix arguments que reforcen la necessitat d'avançar cap a una nova teoria sobre "novells" i "experts", més complexa i explicativa de la que fins ara s'havia desenvolupat.

La segona part del llibre, dividida també en tres seccions, està dedicada a presentar propostes en alguns dominis interdisciplinaris. S'hi analitzen diferents estratègies per millorar la lectura i, en general, la comprensió del discurs en els alumnes. A continuació, Carles Monereo i els seus col·laboradors se centren en la presa de notes i apunts a partir d'una exposició oral, i M. Castelló presenta un treball centrat en la percepció que tenen els estudiants de primer i quart d'Educació Secundària Obligatoria i alumnes universitaris de les tasques d'escriptura que realitzen, els objectius que persegueixen, les estratègies que posen en joc i el coneixement que posseeixen sobre algunes variables rellevants de les situacions d'escriptura.

Finalment, les dues últimes aportacions ofereixen estratègies per l'aprenentatge i interpretació de la informació presentada gràficament. E. Martí explora la forma com els alumnes aprenen la diferència entre els dibuixos i els sistemes notacionals, com per exemple el grafisme de l'escriptura, i Y. Postigo i J.I. Pozo proposen la necessitat d'una segona alfabetització, en aquest cas gràfica, que es va fent necessària en la societat de la imatge.

La tercera i última part, dividida en dues seccions, està centrada en la intervenció en les estratègies d'aprenentatge, és a dir, en la forma pràctica de portar totes aquestes reflexions i aportacions a l'aula, i que necessàriament ha de ser a través de la tasca mediatadora dels professionals de l'educació, professors i orientadors. Un àmbit que defineix o legitima la funció social del docent és l'avaluació. Segons els autors l'avaluació reflecteix els propòsits i les estratègies docents, i per aquest motiu es fa una proposta focalitzada en l'avaluació d'estratègies. C. Vizcarro, C. Liébana, A. Hernández, E. Juárez i F. Izquierdo analitzen les metodologies directes i indirectes utilitzades tant a les aules com en la investigació, observant el difícil equilibri entre elles i fent una proposta concreta. D' altra banda, N. Sanmartí, J. Jorba i V. Ibáñez recuperen alguns dels problemes abans comentats –voler, saber i poder– en l'àmbit de l'avaluació, fonamentant i desenvolupant una nova concepció de l'avaluació, basada en l'autoregulació dels aprenentatges. També dins aquesta secció, E. Barberà fa una proposta en l'àmbit de les matemàtiques, que reflecteix amb claredat com el canvi en la forma d'avaluar és també un problema estratègic, que va més enllà de la formació tècnica i requereix una vegada més voler, saber i poder canviar la forma d'avaluar.

En la segona secció, E. Martín i C. Monereo analitzen algunes d'aquestes resistències al canvi curricular en relació amb les estratègies d'aprenentatge, mostrant com aquest canvi no tan sols ha de ser conceptual o procedimental, sinó també institucional, un canvi en la cultura escolar necessari per portar a terme les noves funcions socials de l'escola.

Com ajudar els alumnes a assolir un *aprenentatge estratègic*? Quins són els principals processos cognitius que permeten descriure el canvi conceptual? És sempre un objectiu desitjable, aconseguir el control i la regulació conscient dels processos cognitius implicats en els aprenentatges escolars? Cap a on haurien de dirigir-se les recerques en aquest àmbit? Aquests i d'altres interrogants troben resposta al llarg dels capítols d'aquest interessant i rigorós llibre.

Teresa Guasch